

25. 4. 2005

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak na společné zdanění manželů podle zákona o daních z příjmu

Chcete vědět, kdy můžete poprvé využít možnost společného zdanění, jaké jsou jeho podmínky a jak postupovat v konkrétních případech? Pak čtěte dál!

Zákon o daních z příjmů (ZDP) nabízí díky své novele s účinností od 1. ledna 2005 novou možnost, jak u manželů za stanovených podmínek zmírnit negativní vliv progresivní stupnice daňové sazby na celkovou daňovou povinnost manželů, a to zejména v případech, kdy má jeden z manželů příjmy a druhý nikoli, a dále v případech, kdy jsou příjmy manželů rozdílné.

Možnost, nikoli však povinnost, takzvaného společného zdanění manželů, je dána v novém § 13a; poprvé se uplatní pro zdaňovací období 2005. To znamená, že výhody společného zdanění ocení manželé až v roce 2006, kdy budou podávat daňové přiznání za rok 2005.

Kdy můžete danit společně

Manželé mohou podat uplatnit společné zdanění ve třech případech, které si pro lepší orientaci můžeme označit jako A, B a C. Jedná se o následující situace.

A. Výpočet daně ze společného základu daně (dále jen společné zdanění) budou moci uplatnit manželé, kteří jsou poplatníky daně z příjmů fyzických osob podle § 2 ZDP a vyživují alespoň jedno dítě žijící s nimi v domácnosti, jestliže tyto podmínky splní nejpozději poslední den zdaňovacího období, za které uplatňují společné zdanění.

Přitom se za vyživované dítě poplatníka pro účely ZDP považuje dítě vlastní, dítě osvojené, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě druhého z manželů a vnuk (vnučka), pokud jeho (její) rodiče nemají příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je

a) nezletilým dítětem

b) zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže nepobírá plný invalidní důchod a

1. soustavně se připravuje na budoucí povolání; příprava na budoucí povolání se posuzuje podle zákona o státní sociální podpoře

2. nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz

3. z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost

B. Společné zdanění mohou manželé uplatnit i v případě, že jeden z nich neměl příjmy, které jsou předmětem daně podle ZDP.

C. Je-li alespoň jeden z manželů poplatníkem uvedeným v § 2 odst. 3 ZDP, mohou manželé společné zdanění uplatnit, jestliže úhrn všech příjmů obou manželů ze zdrojů na území ČR podle § 22 ZDP činí nejméně 90 % všech jejich příjmů s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně z příjmů nebo jsou od daně osvobozeny nebo příjmů, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně.

Jednu možnost splňujete, přesto ale ...

Společné zdanění nebudete moci uplatnit v případě, že nesplníte výše uvedené podmínky. I v případě, že je splňujete, ovšem není vyhráno. Pokud by totiž výše uvedené podmínky u manželů splněny byly, nelze přesto uplatnit společné zdanění v případě, jestliže alespoň jeden z manželů za toto zdaňovací období

- a) má stanovenou daň paušální částkou podle § 7a
- b) má povinnost stanovit minimální základ daně podle § 7c
- c) uplatňuje způsob výpočtu daně podle § 13 (výpočet příjmů spolupracujících osob) a 14 (výpočet daně z příjmů dosažených za více zdaňovacích období)
- d) uplatňuje slevu na dani podle § 35a nebo 35b
- e) má povinnost uplatnit postup uvedený v § 38gb (daňové přiznání při prohlášení nebo zrušení konkursu)

Jak při společném zdanění postupovat

Společné zdanění uplatňuje každý z manželů ve svém daňovém přiznání, které podávají oba manželé ve stejné lhůtě stanovené zákonem o správě daní a poplatků (za rok 2005 do 31. 3. 2006, popřípadě do 30. 6. 2006, pokud bude plná moc ke zpracování a předložení daňového přiznání za oba podána u správce daně do 31. 3. 2006).

Navíc je potřeba, aby v příloze k daňovému přiznání každý z manželů uvedl údaje potřebné pro výpočet společného základu daně za oba manžele a každý z nich uvede do svého daňového přiznání polovinu společného základu daně, ze které vypočte daň.

Co je společný základ daně

Společným základem daně se pro účely ZDP rozumí součet dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů podle § 6 až 10, upravených podle § 5 a 23 u obou manželů, snížený o nezdanitelné části základu daně podle § 15 za oba manžele.

Nezdanitelné části základu daně podle § 15 může uplatnit i ten z manželů, který neměl zdanitelné příjmy, jestliže jinak splňuje podmínky stanovené pro jejich uplatnění.

Vykáží-li manželé nebo některý z nich ve zdaňovacím období, ve kterém uplatnili společné zdanění, u příjmů podle § 7 nebo 9 daňovou ztrátu, může ji odečíst od základu daně podle § 34 ten z manželů, který ji vykázal, v následujících zdaňovacích obdobích, pokud v těchto zdaňovacích obdobích neuplatní společné zdanění. Obdobně postupuje poplatník v případě investičního odpočtu podle § 34 odst. 3.

Po uplynutí lhůty pro podání daňového přiznání nelze měnit způsob stanovení základu daně a daně formou společného zdanění, jenž byl uplatněn v daňovém přiznání.

Zálohy na daň z příjmů fyzických osob platí každý z manželů

- a) z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků podle § 38h
- b) podle § 38a s tím, že poslední známou daňovou povinností při společném zdanění manželů se rozumí daň připadající na každého z manželů

Příklady z praxe

Manželé vyživují po celý rok 2005 jedno dítě žijící s nimi v domácnosti, o které se stará manželka, jež je v

domácnosti a nemá žádné vlastní příjmy. Manžel má příjmy pouze ze zaměstnání a za rok 2005 činí u něj dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti podle § 6 ZDP 240 000 Kč.

Součet dílčích základů daně u obou manželů tak činí 240 000 Kč ($240\,000 + 0$).

1 Za rok 2005 budou manželé uplatňovat jako částky odpočitatelné od základu daně podle § 15 ZDP: každý částku na poplatníka ve výši 38 040 Kč a manžel navíc částku ve výši 21 720 Kč, protože manželka neměla v roce 2005 vlastní příjmy přesahující za tento rok 38 040 Kč. Za oba manžele budou tedy tyto částky činit celkem 97 800 Kč.

2 Společným základem daně je částka ve výši 142 200 Kč ($240\,000 - 97\,800$) a každý z manželů uvede v příloze svého daňového přiznání výše uvedené údaje potřebné pro jeho výpočet.

3 Dále každý z nich uvede do svého daňového přiznání polovinu společného základu daně, tj. 71 100 Kč, ze které vypočte daň. Protože polovina společného základu daně se nachází v daňovém pásmu, kde se uplatňuje 15 % sazba daně, bude u každého z nich činit daň 10 665 Kč.

4 Slevu na dani na vyživované dítě podle § 35c ZDP uplatňuje manžel, takže konečná daňová povinnost manžela činí po této slevě 4 665 Kč ($10\,665 - 6\,000$ Kč). Manželé tak za oba zaplatí na dani z příjmů fyzických osob celkem 15 330 Kč ($10\,665 + 4\,665$).

Pokud by manželé společné zdanění nevyužili, manželka by nepodávala žádné daňové přiznání, protože neměla v roce 2005 žádný příjem, a neměla by od čeho odpočítat částku na poplatníka ve výši 38 040 Kč, která by jí propadla.

Manželův základ daně by po snížení o částku na manželku a na poplatníka činil po zaokrouhlení na celé sta Kč dolů 180 200 Kč ($240\,000 - 38\,040 - 21\,720$) a daň by činila 30 580 Kč ($16\,380$ Kč + 20 % ze základu přesahujícího 109 200 Kč).

Po uplatnění slevy na dani na vyživované dítě ve výši 6 000 Kč by daň po slevě činila 24 580 Kč. Kdyby tedy manželé společné zdanění nevyužili, zaplatil by manžel na dani z příjmů o 9 250 Kč více ($24\,580 - 15\,330$).

Manželé vyživují po celý rok 2005 dvě děti žijící s nimi v domácnosti. Manželka pracuje jako účetní a její základ daně u příjmů ze zaměstnání podle § 6 ZDP za rok 2005 činí 157 500 Kč. Jiné příjmy v roce 2005 neměla.

Manžel podniká v cestovním ruchu a za rok 2005 u něj činí dílčí základ daně z příjmů z podnikání podle § 7 ZDP 500 000 Kč. Kromě příjmů ze živnosti měl ještě příjmy z úroků z běžného účtu určeného pro podnikání ve výši 1 500 Kč, které jsou dílčím základem daně z příjmů z kapitálového majetku podle § 8 ZDP a příjmy z prodeje akcií, kde dílčí základ daně podle § 10 ZDP činí 100 000 Kč. Součet dílčích základů daně u obou manželů tak činí 759 000 Kč ($157\,500 + 500\,000 + 1\,500 + 100\,000$).

1 Za rok 2005 budou manželé uplatňovat jako částky odpočitatelné od základu daně podle § 15 ZDP: každý částku na poplatníka ve výši 38 040 Kč a každý částku 12 000 Kč pojistného na soukromé životní pojištění.

pro DTP ;) stejný symbol jako 1 v kolečku i dále ;)

2 Společným základem daně je částka ve výši 658 920 Kč ($759\,000 - 100\,080$) a každý z manželů uvede do svého daňového přiznání polovinu společného základu daně, tj. 329 400 Kč po zaokrouhlení

na celá sta Kč dolů, ze které vypočte daň.

3 Daň činí u každého z nich 65 970 Kč ($38\,220\text{ Kč} + 25\% \text{ ze základu přesahujícího } 218\,400\text{ Kč}$). Protože manžel uplatnil slevu na dani ve výši 12 000 Kč na dvě vyživované děti, bude u něj daň po slevě činit 53 970 Kč. Manželé tak za oba zaplatí na dani z příjmů fyzických osob celkem 119 940 Kč ($65\,970 + 53\,970$).

Kdyby manželé společné zdanění nevyužili, manželka by nepodávala žádné daňové přiznání a sražením záloh na daň a jejich ročním zúčtováním by byla její daňová povinnost vypořádána. V úhrnu by nakonec na dani z příjmů zaplatila 16 110 Kč.

Manželův základ daně by po snížení o částku na poplatníka a částku pojistného na soukromé životní pojištění byl po zaokrouhlení na celé sta Kč dolů 551 400 Kč ($500\,000 + 1\,500 + 100\,000 - 38\,040 - 12\,000$) a daň by činila 136 884 Kč ($66\,420\text{ Kč} + 32\% \text{ ze základu přesahujícího } 331\,200\text{ Kč}$). Po uplatnění slevy na dani na dvě vyživované děti ve výši 12 000 Kč by daň po slevě činila 124 884 Kč. Manželé by tak celkem zaplatili na dani z příjmů 140 994 Kč ($16\,110 + 124\,884$), což je o 21 054 Kč ($140\,994 - 119\,940$) více, než kdyby uplatnili společné zdanění.

Z výše uvedených příkladů plyne, že na výhodnost společného zdanění manželů má vliv nejen rozdíl v jejich celkových základech daně, ale také hodnota částek odečitatelných od základu daně manžela s nižším vlastním celkovým základem daně, protože bude odečítána od vyššího společného základu daně.

Způsob výpočtu daně při společném zdanění manželů je zřejmý a manželé si podle něj mohou sami propočítat, kolik by mohli v roce 2005 při jeho využití na dani z příjmů ušetřit oproti situaci, kdy by se společné zdanění nevyužilo.

Tip pro vaši peněženku - Minimálnímu základu musíte čelit

Pokud by alespoň jednomu z manželů hrozilo, že bude mít za rok 2005 povinnost uvést ve svém daňovém přiznání minimální základ daně, a z toho důvodu by pak manželé nemohli za rok 2005 využít společné zdanění, je třeba optimalizovat základ daně „ohroženého“ manžela tak, aby byl o něco málo vyšší než tato minimální částka. Toho lze legálně docílit tím způsobem, že například při rovnoměrném daňovém odpisování manžel využije možnost uplatnit nižší sazby, než jsou sazby maximální. O daňové odpisy přitom nepřijde, protože se doba odpisování prodlouží. Nebo se prostě nějaký daňový výdaj neuskuteční a uskuteční se až v příštím roce.

Zdroj: Osobní finance, Marek Telička, Miloš Hovorka